

FiBO

SUOMALAINEN BAROKKIORKESTERI
FINLÄNDSKA BAROCKORKESTERN

KEVÄT/VÅREN
2022

EUROOPPALAISET HUIPPUKUOROT -SARJA
/ SERIEN EUROPEISKA TOPPKÖRER

27.2.2022

HAMPURI 1786
/ HAMBURG 1786

Kiitos/Tack:

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Helsinki
Helsingfors

Kiitos myös / Vi vill också tacka:

Barokkanerne

Encanto Music / Helsinki Early Music Festival

Musiikkitalo/Musikhuset

Yle Radio 1 tallentaa konsertin ja lähettää sen keskiviikkona 2.3. kello 19.02. Konsertti on saatavilla 2.3. lähtien 30 päivän ajan Yle Areenassa. / Yle Radio 1 bandar in konserten som sänds på onsdag 2.3 kl. 19.02. Konserten finns tillgänglig på Yle Arenan i 30 dagar fr.o.m. 2.3.

Suomalainen barokkiorkesteri / Finländska barockorkestern
Kylätie 27 A 3, 00320 Helsinki / Byavägen 27 A 3, 00320 Helsingfors
toimisto@fibo.fi/lippu@fibo.fi
fibo.fi

Seuraa meitä somessa tai tilaa uutiskirje osoitteessa fibo.fi/info/uutiskirje.
/ Följ oss på sociala medier eller beställ vårt nyhetsbrev (på finska) på adressen fibo.fi/uutiskirje.

 FinnishBaroqueOrchestra
 FinnishBaroqueO
 finnish_baroque_orchestra
 Fibo6thfloor

Voit valokuvata esiintyjä aplodien aikana ja jakaa valokuvia somessa.

/ Du kan fotografera under applåderna och dela dina bilder på sociala medier.

#fibo #suomalainenbarokkiorkesteri #finländskabarockorkestern #finnishbaroqueorchestra

27.2.2022

HAMPURI 1786 / HAMBURG 1786

Isän Credo ja pojan Magnificat / Faderns Credo och sonens Magnificat

Det Norske Solistkor

Suomalainen barokkiorkesteri / Finländska barockorkestern

Nils Schweckendiek, johtaja/dirigent

Carl Philipp Emanuel Bach (1714–1788)

Magnificat (H. 722)

1. Coro: Magnificat
2. Aria: Quia respexit (Soprano)
3. Aria: Quia fecit (Tenore)
4. Tutti: Et misericordia eius
5. Aria: Fecit potentiam (Basso)
6. Duetto: Deposuit potentes (Alto e Tenore)
7. Aria: Suscepit Israel (Alto)
8. Tutti: Gloria patri
9. Tutti: Sicut erat in principio

C. P. E. Bach

Johdanto Johann Sebastian Bachin Credoan (H. 849) / Preludium till Johann Sebastian Bachs Credo (H. 849)

Johann Sebastian Bach (1685–1750)

Credo (*Symbolum Nicenum*) *h-molli-messusta* (BWV 232) / Credo (*Symbolum Nicenum*) ur *H-mollmässan* (BWV 232)

1. Coro: Credo in unum Deum
2. Coro: Patrem omnipotentem
3. Duetto: Et in unum Dominum (Soprano e Alto)
4. Coro: Et incarnatus est
5. Coro: Crucifixus
6. Coro: Et resurrexit
7. Aria: Et in Spiritum sanctum (Basso)
8. Coro: Confiteor
9. Coro: Et expecto resurrectionem

En presentation av programmet och artisterna på svenska finns på sidan 11.

FI Carl Philipp Emanuel Bachin (1714–1788) Hampurin-kodin seiiniä somisti suuri joukko muotokuvia. Joukkoon kuuluivat esimerkiksi kuvat musiikin suojeluspöytä Ceciliasta ja Kaarle Suuresta, mutta ennen kaikkea muusikkopotreitit. Laulajista Emanuelia katsoivat seiniltä muiden muassa Farinelli ja Faustina Bordoni, säveltäjistä taas Palestrina ja Haydn. Huomattavin osuus oli arvostetuilla kollegoilla, joihin Emanuel oli tutustunut tehtävissään Preussin musiikkielämässä.

Emanuel seurasi kummisetäänsä Georg Philipp Telemannia Hampurin senaatin valitsemana kirkollisen musiikin johtajana vuonna 1768. Vastuu vireän satamakaupungin viidestä pääkirkosta ja latinakoulun musiikinopetuksesta oli unelmatyö muusikolle, jolle Preussin seitsenvuotisen sodan (1756–1763) taannuttama Berliini oli alkanut vaikuttaa ahtaalta.

Emanuel suunnitteli noin 200 vuosittaista kirkollista musiikkitilaisuutta huolellisesti etukäteen. Hän ei ollut kirkkomuusikkona yhtä tuottelias kuin Telemann ja esitti erityisen paljon myös muiden musiikkia. Uusia suurteoksiakin, kuten oratoriot *Israelilaiset autiomaassa* (1769) sekä *Ylösnousemus ja taivaaseenastuminen* (1777), silti syntyi. Samalla juhlittu klaveerivirtuosi halusi esiintyä edelleen myös maallisissa konserteissa, joita kuultiin parhaimmillaan parikymmentä vuodessa. Aivan Emanuelin viimeisiä sävellyksiä oli kaksoiskonsertto cembalolle ja fortepianolle (1788), tilaajana berliiniläinen klaveristi Sara Levy. Levy tunnetaan myös Mendelssohnien isotätinä, joka hankki myöhemmin osia Emanuelin nuottijäämistöstä.

Emanuel Bach jätti jäähyväisensä esiintyvänä taiteilijana palmusunnuntaina 1786. Hampurin Kauppa-akatemian konsertissa kuultiin silloin Emanuelin oman musiikin lisäksi ensiesityksenä isä Johann Sebastian Bachin (1685–1750) Credo *h-molli-messusta* (1748–1749) sekä osia Händelin *Messiaasta* (1741). Konsertilla kerättiin samalla lahjoituksia köyhien terveydenhuoltoon. Se oli vilkastuva keskusteluaihe mullistuksia läpikäyvässä kaupungissa.

Sebastianin yhdeksänosainen Credo eli *Symbolum Nicenum* (Nikean uskontunnustus) ei siis saanut ensiesitystään kirkossa. Kokonaisuudessaan ensyklopedisen laaja *h-molli-messu* ei olisi liturgiseen käytäntöön sopinutkaan. Epäselväksi on jäänyt, mitä tarkoitusta varten iäkäs säveltäjä valmisteli messun.

Esitysmateriaali, josta Emanuel johti Credon, sisältää huomattavan määrän hänen kirjaamiaan esitysohjeita ja pieniä muutoksia. Konserttiin kuului myös Emanuelin Credoa varten säveltämä lyhyt johdanto, joka kuullaan nytkin. Johdannossa cantus firmus -melodiana soi katkelma luterilaisesta virrestä *Ainoan Herran Jumalan ylistys*. Virsi viittaa gloriaan, credoa edeltävään messun osaan.

Credon aloittavassa osassa liturginen sävelmä kuullaan asetettuna laulajien ja soittajien seitsenääniseen kontrapunktiin. Tyyllillisesti osassa sekoittuvat melo-

dian jylhä arkaaisuus, 1600-luvun polyfonia ja ajanmukainen basso continuo. *Patrem omnipotentem* puolestaan rävyttää silmille orkesterin voiman konserttotyyliin.

Et in unum Dominum kirkastaa tekstin merkitystä oboeiden ja viulujen sekä sopraanon ja alton kaikueleillä. Alun perin tekstiin sisältyi myös seuraava *Et incarnatus est*. Sebastian kuitenkin lisäsi lopulliseen versioon uutta musiikkia kuvaamaan Kristuksen lihaksi tulemisen mysteeriä. Tunteellisesti huokaileva viulutekstuuri luo tyyllisesti moderniin osaan sumean maiseman. Kuoron ilmaisu nojaa yksinkertaisiin nouseviin ja laskeviin eleisiin sekä ekspressiivisen kromaattiseen melodiikkaan.

Kärsimyksen kuvastoa ja musiikillisia ristinmerkkejä tiukkaa *Crucifixusta* seuraa suurellinen *Et resurrexit*, joka alkaa yllättävässä sävellajissa. Osassa ylösnousemukseen yhdistyy myös taivaaseenastumisen ja viimeisen tuomion kuvaus. Kristuksen toiseen tulemiseen viittaakin hätkähdyttävän soittimellisesti kirjoitettu bassosoolo. Sen melodinen hahmo painottaa uskontunnustuksen kohdan kolminaista merkitystä, aina pienimmästä triolimotiivista kolmesti toistuvaan tekstiin asti. Kolminaisuutta korostaa myös bassoaria *Et in Spiritum sanctum*, jossa kolmikkorytmissä askeltavat oboe d'amoret ja solisti antautuvat lempeään hurmioon.

Credon päättävät kuoro-osat *Confiteor* ja *Et expecto*. Ensimmäisten osien tapaan niissä hyödynnetään vanhanaikaista cantus firmus -polyfoniaa sekä näyttävää konserttotyyliä, mikä täydentää Credon symmetrisen rakenteen. *Confiteorin* ankan satsin lomassa liturginen melodia kuullaan ensin päällekkäin asetettuna ja sitten hidastettuna. *Et expecto* puolestaan alkaa harmonisesti salamyhkäisellä kuoro-osuudella, jonka esitysmerkinnäksi Emanuel merkitsi adagion. Maallisen tuskan kuvausta seuraa vähintään yhtä energinen ja riemuisa kuolleiden ylösnousemus. Siinä orkesteri ja kuoro säteilevät koko komeudessaan.

Hampurilainen kriitikko piti kuolemattoman Sebastian Bachin Credoa yhtenä suurenmoisimmista koskaan kirjoitetuista teoksista. Konsertin ohjelmistolla Emanuelin voi katsoa nostaneen itsensä isänsä ja hampurilaisten hyvin tunteman Händelin rinnalle. Toisaalta Emanuelin asema kaupungin musiikillisena keulakuvana ja eräänä aikansa merkittävistä säveltäjistä oli jo selvä. Tarkoituksena olikin varmaan tehdä Sebastianin suurpionnistus tunnetuksi ja luoda tarkempi katsaus oman tyylin kehitykseen. Tänäpäin kuultavan *Magnificatin* (1749/1779/1786) lisäksi Emanuelilta olivat ohjelmistossa rohkean pelkistetty kaksoiskuoromotetti *Heilig ist Gott* (1776) sekä jokin sinfonia.

Marian kiitosvirteen pohjautuva *Magnificat* oli Emanuelin ensimmäisiä laajoja vokaaliteoksia. Koska teos esitettiin Leipziginä keväällä 1750, sen on arveltu olleen epämuodollinen työnäyte tuloksettomassa haussa tuomaskanttorin

virkaan. Ajatusta tukee myös *Magnificatin* osien tyylivaihtelun näyttävyys.

Emanuel lisäsi *Magnificatin* partituuriin juhlat trumpetit, patarummut ja cornot vuoden 1779 Hampurin esitystä varten. Aloitulososassa on valtavaa kipunoivaa liikevoimaa, joka tuo mieleen myös isä-Bachin *Magnificatin* (1723). Kuoron julistava homofonia ja staattisen harmonisen liikkeen valtaava vaikutus ovat kuitenkin leimallisesti Emanuelin tyyliä.

Sopraanoaariassa *Quia respexit* rytmikka vaihtelee tunteikkaasti. Huomion herättävät myös dynaaminen kontrastointi ja laululinjan oopperallinen näyttävyys. Tenoriaariassa *Quia fecit* kohoavalla motiivilla alkava melodia puolestaan viittaa liturgiseen magnificat-melodiaan. Cornot antavat väriä, mutta orkesteria ajaa tenhoava jousienkäyttö.

Hampurin esityksiä varten uudelleen sävelletty kuoro-osa *Et misericordia eius* vaihtelee valoisan ja painostavan tunnelman välillä ja antautuu kromatiikalle. *Fecit potentiam* taas vaihtaa äkkiä sävyä trumpetein ja patarummuin. Se esittelee jylhän sankarillisen basson. Duetossa *Deposuit potentes*, joka on eri versioissa sävelletty tenorille ja joko altolle tai bassolle, käännetään valtasuhteet pääläelleen. Dramaattisessa käänteessä vallan luhistumista kuvaava sävelkieli vaihtuu armon ja ihmeen kuvaukseksi, ja nälkäiset tulevat ruokituiksi.

Alttoaaria *Suscepit Israel* tavoittaa nöyrän kohtalontunnun huilujen ja sordinoitujen jousien mattapintaisella soinnilla. Melodian harkittu muotoilu ja laulajan synkopoidut kulut sykähdyttävät. Viimein seuraa *Magnificatin* alun kertaava *Gloria Patri*, jonka häkellyttävän säihkeen jatkoksi liittyy hidas ja ylevä lopuke. *Sicut erat in principio* luo silmäyksen ikuisuuteen myöhäisbarokkisella kaksoisfuugalla, jonka yhteneväisyys aiempien mestarien tyyliin on ilmeinen.

Justus Pitkänen

Nils Schweckendiek opiskeli musiikkitiedettä sekä orkesterin- ja kuoronjohtoa Cambridgessa, Freiburgissa ja Helsingissä. Hän debytoi menestyksellä Suomeen kansallisoopperassa vuonna 2006 johtaen Richard Straussin *Ruusuritari*-oopperan, jonka jälkeen hän on esiintynyt orkestereiden, yhtyeiden ja kuorojen kanssa ympäri Eurooppaa sekä Yhdysvalloissa ja Kiinassa. Hän on myös johtanut useammassa oopperatalossa ja monilla festivaaleilla, kuten Leipzigin oopperassa ja Savonlinnan oopperajuhlilla.

Schweckendiek on aikamme musiikin puolestapuhuja ja johtanut noin 100 kantesitystä, kuten musiikkiteatteri-, orkesteri-, kuoro- ja soitinyhtyeiteoksia. Hän on levyttänyt BIS-, Toccata Classics-, ICSM- ja Alba Records -levy-yhtiöille ja saanut laajaa kansainvälistä tunnustusta: Preis der deutschen Schallplattenkritik (Pärt: *Passio 2021*, Beat Furrer: *Works for Choir and Ensemble 2016*), Ylen Vuoden levy -palkinto (Matthew Whittall: *Northlands 2017*) ja Suomen kuoronjohtajayhdistyksen Vuoden levy -palkinto (Perttu Haapanen: *Reports 2019*).

Vuodesta 2007 Schweckendiek on vastannut Helsingin kamarikuoron taiteellisesta toiminnasta. Vuodesta 2014 hän on toiminut Taideyliopiston Sibelius-Akatemian kuoronjohdon professorina, ja vuonna 2017 hän aloitti Musiikkitalon kuoron taiteellisena johtajana. Schweckendiek on vierailut lukuisten orkestereiden ja kuorojen johtajana. Vuonna 2020 Svenska litteratursällskapet i Finland myönsi hänelle Fredrik Pacius -palkinnon luovasta ja näkyvästä työstä suomalaisella musiikkikentällä.

Det Norske Solistkor on Euroopan johtavia kamarikuoroja. Kuoron perusti vuonna 1950 säveltäjä Knut Nysted, joka johti kuoroa 40 vuotta. Vuonna 1990 häntä seurasi kuoron johtajana ja taiteellisena johtajana Grete Pedersen, joka toimii kapellimestarikoulutuksen professorina Norjan musiikkikorkeakoulussa ja on kysytty vieraileva johtaja. Det Norske Solistkor on kotonaan niin klassismin, romantiikan kuin myös nykymusiikin ohjelmien parissa mutta esittää säännöllisesti myös kansanmusiikista inspiroitunutta musiikkia ja kansallisromanttisia teoksia.

26 laulajasta koostuva kuoro järjestää itse lukuisia konsertteja ja osallistuu festivaaleille Norjassa ja ulkomailla. Viime vuosina kuoron yhteistyökumppaneita ovat olleet esimerkiksi Freiburgin barokkiorkesteri, Lautten Compagney, Mahler-kamariorkesteri, Norjan radio-orkesteri, RIAS-kamarikuoro, Akademie für Alte Musik Berlin, Accademia Bizantina ja Norjalainen kamariorkesteri.

Norjan säveltäjien yhdistys nimesi Det Norske Solistkorin vuoden esiintyjäksi vuonna 2012, jolloin kuoro sai myös Gammleng-palkinnon taidemusiikin kategoriassa. Vuonna 2015 kuoro oli ehdokkaana Spellemann-palkinnon saajaksi levystään *Meins Lebens Licht: Nystedt-Bach*. Vuonna 2018 Det Norske Solistkor sai arvostetun Diapason d'orin levyllään *J. S. Bach: Motets*.

Sopraano

Ditte Marie Bræin*

Magnhild Korsvik*

Ingeborg Dalheim

Hanne Marit Mordal Iversen*

Lisa Johansson

Eli Stange Synnes

Altto

Camilla Marie Bjørk Andreassen

Frøydis Kopperud*

Eoin Conway

Sunniva Fevang*

Sunniva Eliassen

Tenori

Masashi Tsuji

Håvard Gravdal

Ludvik Kjærnes

Szymon Rudzki

Kevin Skelton*

Øystein Stensheim*

Basso

Svein Korshamn

Peder Arnt Kløvrud

Haakon Hille Hustad

Halvor Festvoll Melien*

Olle Holmgren

David McCune

Gunther Vanderven

* solisti

Vuonna 1989 perustettu **Suomalainen barokkiorkesteri (FiBO)** on ollut koko historiansa ajan monella tavalla edelläkävijä. Orkesteri tunnetaan Suomessa ja ulkomailla taidokkaista esityksistään, luovasta ohjelmistosuunnittelustaan ja monenlaisista kumppanuusverkostoistaan, kuten Nordic Baroque Scene -yhteistyöstä. Ytimessä on barokkimusiikki, mutta FiBO:ta luontuvat myös niin varhaisbarokki ja -romantiikka kuin Sibeliuksen teokset ja periodisoituille sävelletty uusi musiikki. Oman FiBO Records -sarjan lisäksi tallenteita on toteutettu useiden levy-yhtiöiden kanssa. Tuorein, Ilya Gringoltsin kanssa tehty ja Locatellin viulukonserttoja sisältävä *Il labirinto armonico* -levy (BIS) on saanut merkittäviä tunnustuspalkintoja, kuten Gramophone Editor's Choicen (3/2021) ja Diapason d'orin (5/2021).

Nyt kun on löytynyt viulisti ja yhtye, jotka pystyvät toteuttamaan nämä teknisesti pahoismaiset teokset näin tinkimättömän lumoavasti ja kauniisti, – haluaisin välittömästi saada levytetyksi myös kokoelman loput yhdeksän konserttoa.

Gramophone / Charlotte Gardner 3/2021 Locatellin viulukonserttoja sisältävästä *Il labirinto armonico* -levystä

Ei olisi voinut toivoa hienompaa ja joustavampaa solisteja tukevaa musisointia kuin mitä Suomalainen barokkiorkesteri tarjosi ensivierailullaan Nürnbergin kansainvälisellä urkuvuikolla.

Süddeutsche Zeitung / Stephan Schwarz-Peters 10.6.2018 Händelin *Il trionfo del tempo e del disinganno* -oratorion esityksestä

Suomalaisen barokkiorkesterin muusikot 27.2.2022

1. viulu: Anthony Marini (km), Anne Pekkala, Minna Kangas, Tiina Aho-Erola

2. viulu: Irma Niskanen (äj), Juha-Pekka Koivisto, Kaisa Ruotsalainen, Anni Elonen

Alttoviulu: Laura Kajander (äj), Tuula Riisalo, Terhi Lehtiniemi

Sello: Jussi Seppänen (äj), Lea Pekkala

Kontrabasso: Petri Ainali

Cembalo: Anna-Maaria Oramo

Urut: Marianna Henriksson

Traverso I: Pauliina Fred

Traverso II: Hanna Haapamäki

Oboe I: Eduard Wesly

Oboe II: Piia Maunula

Fagotti: Jani Sunnarborg

Trumpetti: Miikka Saarinen, Zoltán Kövér, Eero Kiukkonen

Patarummut: Heikki Parviainen

km = konserttimestari

äj = äänenjohtaja

SV Väggar i Carl Philipp Emanuel Bachs (1714-1788) hem i Hamburg pryddes av en stor samling porträtt. Dessa inkluderade musikens skyddshelgon Cecilia och Karl den store, men samlingen bestod ändå främst av musikerporträtt. Av sångarna som blickade ner på Emanuel kan man nämna Farinelli och Faustina Bordoni, medan tonsättarnamnen sträckte sig från Palestrina till Haydn. Det var ändå Emanuels högt ansedda kolleger, vilka han hade stiftat bekantskap med i Preussens musikliv, som utgjorde merparten av porträtten.

År 1768 efterträdde Emanuel sin gudfar Georg Philipp Telemann som ledare för den kyrkliga musiken i Hamburg, en position han valdes till av senaten. Ansvar för de fem huvudkyrkorna samt musikundervisningen i latinskolan i en livskraftig hamnstad var ett drömjobb för musikern, för vilken Berlin, vars utveckling hämmats av Preussens deltagande i Sjuårskriget (1756-1763), hade börjat kännas trångt.

Emanuel planerade noggrant på förhand cirka 200 kyrkliga musikställningar varje år. Som kyrkomusiker var han inte lika produktiv som Telemann, och han uppförde mycket musik av andra tonsättare. Trots det föddes nya storverk som oratorierna *Israeliterna i öknen* (1769) och *Kristi uppståndelse och himmelfärd* (1777). Samtidigt ville den bejublade klavervirtuosen fortsätta uppträda även på världsliga konserter, som under ett bra år kunde vara upp till tjugo stycken. En av Emanuels allra sista tonsättningar var dubbelkonserten för cembalo och fortepiano (1788), ett verk som beställdes av klaverspelaren Sara Levy i Berlin. Levy är även känd som syskonen Mendelssohns gammelfaster, som senare köpte åt sig delar av den notsamling som Emanuel lämnade efter sig.

Emanuel Bach tog farväl av sin tid som utövande konstnär på palmsöndagen 1786. Under konserten, som ordnades av Hamburgs Handelsakademi, fick publiken inte bara höra Emanuels egen musik utan även uruppförandet av Johann Sebastian Bachs (1685-1750) Credo ur *H-mollmässan* (1748-1749) samt delar ur Händels *Messias* (1741). Konserten var också ett sätt att samla donationer till de fattigas hälsovård. Den sistnämnda höll på att bli ett hett diskussionsämne i en stad som genomgick stora omvälvningar.

Sebastians niodelade Credo, det vill säga *Symbolum Nicenum* (den nicenska trosbekännelsen), fick således inte sitt uruppförande i en kyrka. *H-mollmässan*, som är en omfattande helhet av encyklopedisk karaktär, skulle ändå inte ha passerat in i liturgin. Det har förblivit oklart för vilket ändamål den ålderstigna tonsättaren skrev mässan.

Det notmaterial som Emanuel använde sig av då han ledde Credot innehåller en betydande mängd egna instruktioner för framförandet och små ändringar. Under konserten uppfördes också en kort inledning som Emanuel komponerat till Credo, som också framförs ikväll. I inledningen fungerar ett fragment ur den lutherska psalmen *Allena Gud i himmelrik* som cantus firmus-melodi. Psalmen

hänvisar till gloriat, den del av mässan som kommer före credo.

I Credos första sats är den liturgiska melodin inbäddad i en justämmt kontrapunkt mellan sångarna och instrumentalisterna. På ett stilmässigt plan blandas melodins mäktiga arkaiska drag med 1600-talets polyfoni och tidsenliga basso continuo. *Patrem omnipotentem* å sin sida är skriven i konserterande stil, och i den får orkestern demonstrera sin fulla kraft.

Et in unum Dominum målar fram textens betydelse med hjälp av ekon i oboe-, violin- samt sopran- och altstämmorna. Ursprungligen innehöll texten också *Et incarnatus est*, som skulle ha varit följande del. I den slutliga versionen valde Sebastian ändå att lägga till ny musik för att beskriva inkarnationens mysterium. Den känslolöst suckande violintexturen skapar ett dunkelt landskap i den stilmässigt sett moderna satsen. Körens uttrycksmedel baserar sig på enkla stigande och fallande gester samt på en expressivt kromatisk melodik.

Efter *Crucifixus*, som dryper av symboler för lidande och musikaliska kors-tecken, kommer den praktfulla *Et resurrexit*, som börjar i en överraskande tonart. I satsen kombineras uppståndelsen med beskrivningar av himmelfärden och den yttersta domen. Basstämmans solo, som refererar till Kristi återkomst, har en förbluffande instrumental karaktär. Solots melodiska form betonar treenighetens motiv, som förekommer i den här delen av trosbekännelsen, i allt från det minsta triolmotivet till den trefaldiga upprepningen av texten. Treenigheten markeras också i basarian *Et in Spiritum sanctum*, i vilken oboer d'amore tillsammans med solisten i triadrytmer ger sig hän åt den milda berusningen.

Credot avslutas med körsatserna *Confiteor* och *Et expecto*. Precis som i de inledande satserna använder sig Bach av gammalmodig cantus firmus-polyfoni och en elegant konserterande stil, och fullbordar därmed symmetrin i Credos struktur. I *Confiteors* stränga sats är den liturgiska melodin först dubblerad med sig själv, varefter den uppträder i slow motion. *Et expecto* å sin sida börjar med ett körparti med gåtfulla harmonier, och Emanuels tempobeteckning här är adagio. Efter skildringen av det jordiska lidandet kommer de dödas uppståndelse, som är minst lika energisk och full av glädje. I den senare delen strålar orkester och kör i hela sin prakt.

En kritiker i Hamburg ansåg att den odödliga Sebastian Bachs Credo var ett av de mest storslagna verk som någonsin skrivits. Man kan tolka det som att Emanuel genom sitt val av konsertens repertoar ville göra sig jämbördig med sin far och den i Hamburg så välkända Händel. Å andra sidan var Emanuels ställning som stadens musikaliska galjonsfigur och en av sin tids mest betydande tonsättare redan säkrad. Syftet var då sannolikt att göra Sebastians storverk känt, och att skapa sig en bättre bild av hur hans egen stil hade utvecklats. Utöver *Magnificat* (1749/1779/1786) som vi får höra idag, inkluderade Emanuels

egna verk under konserten även *Heilig ist Gott* (1776), en på ett modigt sätt simplifierad motett för dubbelkör, samt en symfoni.

Magnificat, som baserar sig på *Marias lovsång*, var ett av Emanuels första omfattande vokala verk. Eftersom det uppfördes i Leipzig våren 1750 förmodar man att verket utgjorde ett informellt arbetsprov, en del av hans ansökan till tjänsten som tomaskantor, en ansökan som dock inte gav önskat resultat. Tanken får stöd av den elegans med vilken *Magnificats* satser rör sig mellan olika stilar.

Inför framförandet i Hamburg år 1779 lade Emanuel till festliga trumpeter, pukor och horn i *Magnificats* partitur. I öppningsatsen finns en enorm, blixtrande drivkraft som för tankarna till faderns *Magnificat* (1723). Körstämmornas homofoni som antar en deklamerande karaktär, samt det mäktiga intryck som den statiska harmoniska rörelsen skapar, är ändå utmärkande drag i Emanuels egen stil.

Ritmiken i sopranarian *Quia respexit* varierar på ett känslofullt sätt. Det är också värt att uppmärksamma den dynamiska kontrasteringen och sångstämmans operaliknande elegans. I tenorarian *Quia fecit* hänvisar melodin, som börjar med ett stigande motiv, till den liturgiska magnificat-melodin. Hornen ger färg, men det är Bachs tjusiga användning av stråksektionen som driver orkestern framåt.

I körsatsen *Et misericordia*, som komponerades på nytt inför framförandena i Hamburg, är stämningen växelvis ljus och tryckande, och satsen hänger sig åt kromatiken. I *Fecit potentiam* å sin sida ändras stämningen plötsligt med hjälp av trumpeter och pukor. Satsen uppvisar en ståtligt heroisk basstämma. I duetten *Deposuit potentes* som är skriven för tenor och antingen alt eller bas, beroende på vilken version som används, vänds maktförhållandena upp och ned. I en dramatisk vändning förändras tonspråket, som symboliserat hur makten rasar samman, och blir till en skildring av nåd och under, och de hungriga ges mat.

I altarian *Suscepit Israel* uppnås en ödmjuk medvetenhet om ödet med hjälp av flöjternas och de sordinförsedda stråkarnas matta klang. Melodins genomtänkta utformning och sångarens synkoperade melodi har en gripande effekt. Slutligen följer *Gloria Patri*, i vilken *Magnificats* inledning upprepas och vars förbluffande skimmer åtföljs av en långsam och sublim kadens. *Sicut erat in principio* kastar en blick ut i evigheten med en dubbelfuga, typisk för senbarocken, som påvisar klara likheter med de tidigare mästarnas stil.

Justus Pitkänen

Svensk översättning: Sofia Pettersson-Fernholm

Nils Schweckendiek har studerat musikvetenskap samt orkester- och körledning i Cambridge, Freiburg och Helsingfors. Han gjorde sin framgångsrika debut på Finlands nationalopera år 2006 då han dirigerade Richard Strauss opera *Rosenkavaljeren*, och efter det har han uppträtt tillsammans med orkestrar, ensembler och körer runt om i Europa samt i USA och Kina. Han har också verkat som dirigent i ett flertal operahus och på många festivaler, så som Leipzigoperan och Nyslotts operafestival.

Schweckendiek är en stor förespråkare för vår tids musik och har dirigerat cirka 100 uruppföranden, som inkluderar musikteater-, orkester- och körverk samt musik för instrumentensemble. Han har gjort inspelningar för skivmärkena BIS, Toccata Classics, ICSM och Alba Records, och har fått ett brett internationellt erkännande: Preis der deutschen Schallplattenkritik (Pärt: *Passio* 2021, Beat Furrer: *Works for Choir and Ensemble* 2016), Yles pris Årets skiva (Matthew Whittall: *Northlands* 2017) och Finlands körledarförenings pris Årets skiva (Perttu Haapanen: *Reports* 2019).

Sedan år 2007 ansvarar Schweckendiek för Helsingfors kammarkörs konstnärliga verksamhet. Sedan år 2014 verkar han som professor i körledning vid Sibelius-Akademien vid Konstuniversitetet, och år 2017 började han som konstnärlig ledare för Musikhusetets kör. Schweckendiek har varit gästdirigent för otaliga orkestrar och körer. År 2020 tilldelades han Fredrik Pacius-priset av Svenska litteratursällskapet i Finland för sitt kreativa och synliga arbete på det finländska musikfältet.

Det Norske Solistkor är en av Europas ledande kammarkörer. Kören grundades år 1950 av tonsättaren Knut Nysted som ledde kören i 40 år. År 1990 efterträdde Grete Pedersen honom som körens dirigent och konstnärliga ledare. Pedersen verkar som professor för kapellmästarutbildningen vid Norges musikhögskola och är en efterfrågad gästdirigent. Det Norske Solistkor är väl förtrogen med såväl klassicistisk och romantisk repertoar som samtida musik, men framför också regelbundet musik som fått sin inspiration av folkmusiken och nationalromantiska verk.

Kören, som består av 26 sångare, ordnar själv otaliga konserter och sjunger på festivaler i Norge och utomlands. Körens samarbetspartners under de senaste åren inkluderar Freiburgs barockorkester, Lautten Compagny, Mahler Chamber Orchestra, Norska radioorkestern, RIAS kammarkör, Akademie für Alte Musik Berlin, Accademia Bizantina och Norska kammarorkestern.

Norska tonsättarföreningen utnämnde Det Norske Solistkor till årets artist år 2012, och samma år fick kören också Gammleng-priset i kategorin för konstmusik. År 2015 var kören med sin skiva *Meins Lebens Licht: Nystedt-Bach* en av kandidaterna för Spellemann-priset. Det Norske Solistkor fick det högt ansedda Diapason d'or-priset år 2018 för sin skiva *J. S. Bach: Motets*.

Sopran

Ditte Marie Bræin*
Magnhild Korsvik*
Ingeborg Dalheim
Hanne Marit Mordal Iversen*
Lisa Johansson
Eli Stange Synnes

Alt

Camilla Marie Bjørk Andreassen
Frøydis Kopperud*
Eoin Conway
Sunniva Fevang*
Sunniva Eliassen

Tenor

Masashi Tsuji
Håvard Gravdal
Ludvik Kjærnes
Szymon Rudzki
Kevin Skelton*
Øystein Stensheim*

Bas

Svein Korshamn
Peder Arnt Kløvrud
Haakon Hille Hustad
Halvor Festvoll Melien*
Olle Holmgren
David McCune
Gunther Vanderven

* solist

Finländska barockorkestern (FiBO) har allt sedan grundandet 1989 varit en föregångare på många olika sätt. Orkestern är känd i Finland och utomlands för sina skickligt utförda framföranden, sin kreativa programplanering samt sitt mångsidiga nätverk av samarbetspartners, som exempelvis samarbetet Nordic Baroque Scene. Barockmusiken utgör kärnan i verksamheten, men FiBO spelar också såväl tidig barock och romantik som också verk av Sibelius och ny musik skriven för periodinstrument. Förutom den egna serien FiBO Records har orkestern förverkligat inspelningar med ett flertal skivbolag. Den färskaste av dessa är en inspelning av Locatellis violinkonserter tillsammans med Ilya Gringolts på skivan *Il labirinto armonico* (BIS), som har fått betydande priser, exempelvis Gramophone Editor's Choice (3/2021) och Diapason d'or (5/2021).

Nu när vi har funnit en violinist och en ensemble, som är kapabla att spela dessa ur teknisk synvinkel djävulska verk på ett så fångslande och vackert sätt, utan kompromisser, – skulle jag vilja att också de nio resterande konserterna i samlingen omedelbart spelas in på skiva.

Gramophone/Charlotte Gardner 3/2021 om Locatellis violinkonserter på skivan *Il labirinto armonico*

Man kunde inte ha önskat sig finare och mer flexibelt musicerande som stöd för solisterna än vad Finländska barockorkestern bjöd på under sitt första besök till Nürnbergs internationella orgelvecka.

Süddeutsche Zeitung/Stephan Schwarz-Peters 10.6.2018 om uppförandet av Händels oratorium *Il trionfo del tempo e del disinganno*

Finländska barockkorkesters musiker 27.2.2022

Första violin: Anthony Marini (km), Anne Pekkala, Minna Kangas,
Tiina Aho-Erola

Andra violin: Irma Niskanen (äj), Juha-Pekka Koivisto, Kaisa Ruotsalainen,
Anni Elonen

Viola: Laura Kajander (äj), Tuula Riisalo, Terhi Lehtiniemi

Cello: Jussi Seppänen (äj), Lea Pekkala

Kontrabas: Petri Ainali

Cembalo: Anna-Maaria Oramo

Orgel: Marianna Henriksson

Traversflöjt I: Pauliina Fred

Traversflöjt II: Hanna Haapamäki

Oboe I: Eduard Wesly

Oboe II: Pii Maunula

Fagott: Jani Sunnarborg

Trumpet: Miikka Saarinen, Zoltán Kövér, Eero Kiukkonen

Pukor: Heikki Parviainen

km = konsertmästare

äj = äänenjohtaja = stämledare

Carl Philipp Emanuel Bach
Magnificat

1. Coro

Magnificat anima mea Dominum.
Et exsultavit spiritus meus
in Deo salutari meo.

2. Aria (Soprano)

Quia respexit humilitatem
ancillae suae; ecce enim
ex hoc beatam me dicent
omnes generationes.

3. Aria (Tenore)

Quia fecit mihi magna
qui potens est,
et sanctum nomen eius.

4. Tutti

Et misericordia eius
a progenie in progenies
timentibus eum.

5. Aria (Basso)

Fecit potentiam
in brachio suo,
dispersit superbos
mente cordis sui.

6. Duetto (Alto e Tenore)

Deposuit potentes de sede
et exaltavit humiles.
Esurientes
implevit bonis
et divites
dimisit inanes.

7. Aria (Alto)

Suscepit Israel
puerum suum
recordatus misericordiae suae.
sicut locutus est
ad Patres nostros: Abraham

Carl Philipp Emanuel Bach
Magnificat

1. Kaikki

Minun sieluni ylistää Herran suuruutta,
minun henkeni riemuitsee Jumalasta,
Vapahtajastani,

2. Aaria (soprano)

sillä hän on luonut katseensa
vähäiseen palvelijaansa.
Tästedes minua ylistävät autuaaksi
kaikki sukupolvet,

3. Aaria (tenori)

sillä Voimallinen on tehnyt
minulle suuria tekoja.
Hänen nimensä on pyhä,

4. Kaikki

polvesta polveen hän osoittaa
laupeutensa niille,
jotka häntä pelkäävät.

5. Aaria (basso)

Hänen kätensä on tehnyt
mahtavia tekoja,
hän on lyönyt hajalle ne,
joilla on ylpeät ajatukset sydämessään.

6. Duetto (alto ja tenori)

Hän on syössyt vallanpitäjät istuimiltaan
ja korottanut alhaiset.
Nälkäiset hän on ruokkinut
runsain määrin,
mutta rikkaat hän on lähettänyt tyhjin
käsin pois.

7. Aaria (alto)

Hän on pitänyt huolen
palvelijastaan Israelista,
hän on muistanut kansaansa
ja osoittanut laupeutensa Abrahamille
ja hänen jälkeläisilleen, ajasta aikaan,

Carl Philipp Emanuel Bach

Magnificat

Svensk översättning: Eva L. Hedlund

1. Alla

Min själ lovprisar Herren
och min ande har väckts till jubel
i Gud, min Frälsare.

2. Aria (sopran)

Ty han har sett till ringheten
hos sin tjänarinna: och se,
härefter skall prisa mig salig
alla släkten.

3. Aria (tenor)

Ty han har gjort stora ting med mig,
han som är mäktig:
och heligt är hans namn.

4. Alla

Och hans förbarmande varar
från släkte till släkten
över dem som fruktar honom.

5. Aria (bas)

Han har verkat mäktigt
med sin arm,
skingrat dem som var övermodiga
i sitt hjärtas sinne.

6. Duett (alt och tenor)

Han har störtat mäktiga från tronen
och upphöjt de ringa.
Hungriga
har han mättat med sitt goda
och rika
har han sänt tomhänta bort.

7. Aria (alt)

Han har tagit sig an Israel,
sin tjänare,
och tänkt på sin barmhärtighet
såsom han hade lovat
våra fäder: Abraham

et semini eius in saecula.

8. Tutti

Gloria Patri, gloria Filio,
gloria et Spiritui Sancto!

9. Tutti

Sicut erat in principio
et nunc et semper
et in saecula saeculorum. Amen.

Johann Sebastian Bach

Credo (Symbolum Nicenum)

1. Coro

Credo in unum Deum.

2. Coro

Patrem omnipotentem,
factorem coeli et terrae,
visibilium omnium
et invisibilium.

3. Duetto (Soprano e Alto)

Et in unum Dominum
Jesum Christum,
Filium Dei unigenitum
et ex Patre natum
ante omnia saecula.
Deum de Deo,
lumen de lumine,
Deum verum
de Deo vero,
genitum, non factum,
consubstantialem Patri,
per quem omnia
facta sunt.
Qui propter nos homines
et propter nostram salutem
descendit de coelis.

niin kuin hän on isillemme luvannut.

8. Kaikki

Kunnia isälle, kunnia pojalle ja
kunnia Pyhälle Hengelle!

9. Kaikki

Niin kuin alusta ollut on,
nyt on ja aina
iankaikkisesta iankaikkiseen. Amen.

Johann Sebastian Bach

Credo (Symbolum Nicenum)

1. Kuoro

Uskon yhteen Jumalaan.

2. Kuoro

Isään kaikkivaltiaaseen,
taivaan ja maan,
kaikkien näkyväisten
ja näkymättömien luojaan.

3. Duetto (soprano ja alto)

Ja yhteen Herraan,
Jeesukseen Kristukseen,
Jumalan ainoaan poikaan,
joka on isästä syntynyt
ennen aikojen alkua.
Jumala jumalasta,
valkeus valkeudesta,
todellinen Jumala
todellisesta Jumalasta,
syntynyt eikä tehty,
joka on Isän kanssa yhtä olemusta,
ja jonka kautta
kaikki ovat tehdyt.
Joka meidän ihmisten tähden
ja meidän autuutemme tähden
astui alas taivaista.

och hans säd till evig tid.

8. Alla

Ära vare Fadern, ära vare Sonen,
ära ock den helige Ande!

9. Alla

Såsom det var i begynnelsen,
båd' nu och alltid
och i evigheters evigheter. Amen.

Johann Sebastian Bach

Credo (Symbolum Nicenum)

1. Kör

Jag tror på en enda Gud.

2. Kör

Allsmäktig Fader,
skapare av himmel och jord,
av allt, både synligt
och osynligt.

3. Duett (sopran och alt)

Och på en enda Herre,
Jesus Kristus,
Guds enfödde Son,
född av Fadern
före all tid.
Gud av Gud,
ljus av ljus,
sann Gud
av sann Gud,
född och icke skapad,
av samma väsen som Fadern,
på honom genom
vilken allt blev till.
Som för oss människor
och för vår frälsnings skull
steg ner från himlen.

4. Coro

Et incarnatus est
de Spiritu sancto
ex Maria virgine,
et homo factus est.

5. Coro

Crucifixus etiam pro nobis
sub Pontio Pilato,
passus et sepultus est.

6. Coro

Et resurrexit tertia die
secundum Scripturas,
et ascendit in coelum,
sedet ad dexteram Dei Patris.
Et iterum venturus est cum gloria
iudicare vivos et mortuos
cuius regni non erit finis.

7. Aria (Basso)

Et in Spiritum sanctum
Dominum et vivificantem,
qui ex Patre Filio que procedit,
qui cum Patre et Filio simul
adoratus et conglorificatur
qui locutus est per Prophetas
Et unam sanctam catholicam
et apostolicam ecclesiam.

8. Coro

Confiteor unum baptisma
in remissionem peccatorum.

9. Coro

Et expecto resurrectionem
mortuorum et vitam.
venturi saeculi. Amen.

4. Kuoro

Ja tuli lihaksi
Pyhän Hengen kautta
Neitsyt Mariasta,
ja tehtiin ihmiseksi.

5. Kuoro

Ristiinnaulittiin edestämme
Pontius Pilatuksen aikana,
kuoli ja haudattiin.

6. Kuoro

Ja nousi kuolleista kolmantena päivänä
kirjoitusten mukaan,
astui ylös taivasiin,
istuu Isän Jumalan oikealla puolella.
Ja on sieltä tuleva kunnia
tuomitsemaan eläviä ja kuolleita,
ja jonka valtakunnalla ei ole loppua.

7. Aria (basso)

Ja Pyhään Henkeen
Herraan ja virvoittajaan,
joka Isästä ja Pojasta lähtee,
jota yhtenä Isän ja Pojan kanssa
palvotaan ja kunnioitetaan,
joka on puhunut profeettain kautta.
Ja yhden pyhän yhteisen
ja apostolisen seurakunnan.

8. Kuoro

Tunnustan yhden kasteen
syntien anteeksisaamiseksi.

9. Kuoro

Ja odotan kuolleitten ylösnousemista
ja tulevan maailman elämää. Amen.

4. Kör

Och blev kött
genom den helige Ande
av jungfru Maria
och blev människa.

5. Kör

Blev korsfäst för oss
och som under Pontius Pilatus,
led och blev begravd.

6. Kör

Som uppstod på tredje dagen
i enlighet med skrifterna,
steg upp till himlen,
sitter på Faderns högra sida
och skall återkomma i härlighet
för att döma levande och döda,
och vars rike aldrig skall ta slut.

7. Aria (bas)

Och på den helige Ande,
som är Herre och ger liv,
som utgår av Fadern och Sonen,
som tillsammans med Fadern och Sonen
blir tillbedd och förhärligad
och som talade genom profeterna.
Och på en enda, helig,
katolsk och apostolisk kyrka.

8. Kör

Jag bekänner ett enda dop
till syndernas förlåtelse.

9. Kör

och väntar på de dödas uppståndelse
och den kommande världens liv. Amen.

KEVÄT/VÅREN 2022

RITARIHUONEEN RESIDENSSISARJA /
RIDDARHUSETS RESIDENSSERIE

Pe/Fre 11.3.2022
klo/kl. 19

Ritarihuone/
Riddarhuset
Helsinki/
Helsingfors

BERLIINI-POTSDAM/BERLIN-POTSDAM

Musiikkia Fredrik Suuren hovista /
Musik från Fredrik den stores hov

Kirnberger - C. P. E. Bach - Preussin prinsessa Wilhelmine /
prinsessan Wilhelmine av Preussen - J. S. Bach - Fredrik Suuri /
Fredrik den store

FIBO Players:

Anna Gebert, viulu/violin
Irma Niskanen, viulu/violin
Laura Kajander, alttoviulu/viola
Jussi Seppänen, sello/cello
Pauliina Fred, traverso
Petteri Pitko, cembalo

Su/Sön 24.4.2022
klo/kl. 18

Ritarihuone/
Riddarhuset
Helsinki/
Helsingfors

STEAM ENGINE

Musiikkia Händelin Lontoosta meidän päiviimme /
Musik från Händels London till våra dagar

Händel-Avison-Raasakka

Olga Heikkilä, sopraano/sopran
Suomalainen barokkiorkesteri / Finländska barockorkestern